

η Κυψέλη (δεν) είναι όπως παλιά!

(τι μπορεί να μάθει κανείς από την Κυψέλη για την αριστερά, το κράτος του και τις γειτονιές; μέρος β')

Η Κυψέλη είναι όπως παλιά, με φασίστες, ρατσιστές και αφεντικά! Οι φωτό για του λόγου το αληθές. Μεγάλα και μικρά αφεντικά έχουν τους δικούς του, “πάντα αντιστασιακούς” τρόπους καθότι και έλληνες (ο μικρο-αφεντικός κοτσάρει την παλιά σημαία σε όλη τη βιτρίνα, ενώ ο μεγάλο-αφεντικός τη βάζει ανάποδα, δίπλα στην ένδοξη σημαία του Σκλαβενίτη) να γιορτάζουν την εθνική επέτειο της εισόδου της Ελλάδας στον Β΄ Π.Π. κατά την 28η Οκτωβρίου. Το θέμα είναι να υπενθυμίζουμε και ότι η Κυψέλη είναι όπως παλιά και στο άλλο μισό της κομμάτι. Πόλωση σημαίνει πως υπάρχουνε/υπάρχουμε και οι απέναντι από αυτούς τους φασίστες, τους ρατσιστές της διπλανής πόρτας και τα αφεντικά.

Το 2010 οι ατενίστας είχαν βγάλει ένα οδηγό περπατήματος στην Κυψέλη. Ήταν η περίοδος που είχε αρχίσει να συζητείται ξανά η γραμμή 4 του μετρό που περιλάμβανε την Κυψέλη. Το 2010 ήταν όμως, δυστυχώς για το μετρό, μια περίοδος που το κράτος έπρεπε να ασχοληθεί με άλλες προτεραιότητες, όπως το Δ.Ν.Τ. Έτσι οι Κυψελιώτες αρκέστηκαν στον οδηγό των ατενίστας. Εκείνος ο οδηγός έδινε έμφαση στα σημαντικά σημεία και ιστορικά πρόσωπα της Κυψέλης, μεταξύ άλλων στις «εντυπωσιακές πολυκατοικίες όπως αυτή του Λαναρά», των γνωστών εργοστασίων, την έπαυλη του Μάλκοιμ, τον ακαδημαϊκό και πολιτικό Φωκίωνα Νέγρη, την έπαυλη της οικογένειας Καλλιφρονά, καθώς και τη Δημοτική Αγορά Κυψέλης που χτίστηκε το 1935 από τον Δήμαρχο Αθηναίων Κώστα Κοτζιά που λίγο έλειψε το 2006 να κατεδαφιστεί αλλά χάρη στις παρεμβάσεις «αξιόλογων κατοίκων της περιοχής, κηρύχθηκε διατηρητέο κτίσμα». Εδώ και δεκαετίες η αφήγηση της Κυψέλης σαν μια ιστορία κτιρίων σπουδαίων αρχιτεκτόνων, σπιτιών διάσημων επιχειρηματιών και χώρος επενδύσεων, είναι μια ιστορία της Κυψέλη από τα πάνω, η μισή μόνο εικόνα της πραγματικότητας.

Με μετρό ή χωρίς, η Κυψέλη με όλο και μεγαλύτερη ένταση εμφανίζεται και σήμερα με έναν τέτοιο τρόπο. Διαβάζουμε δημοσιεύματα που αναγνωρίζουν την υποτιθέμενη αναγέννηση της περιοχής αλλά και την ίδια τη γεωγραφία της με βάση μαγαζιά και χώρους τέχνης όπου καταναλώνει η ελληνική νεολαία ή δημιουργικά projects (sic) με τα οποία δραστηριοποιούνται οι φιλότεχνοι, φιλόζωοι και φιλόανθρωποι καλλιτέχνες. Αν βλέπουμε μια διαφορά σε αυτό το νέο κύμα λόγου για την Κυψέλη είναι ότι με μια δόση θετικότητας πλέον γύρω από τη γειτονιά, υπάρχει προσπάθεια να μη γίνεταί λόγος για την Κυψέλη μονάχα ως ιστορικό τόπο αλλά και ως τόπο δραστηριότητας στο σήμερα. Ο νέος αστικός λόγος για την Κυψέλη –που προέρχεται εξίσου από επιχειρηματίες, μεσίτες, Μ.Κ.Ο., λάιφσταιλ φυλλάδες και κράτος– καλεί ουσιαστικά τους Έλληνες να προσεγγίσουν ξανά την περιοχή για επενδύσεις, για κατανάλωση, για διαμονή. Αυτό σημαίνει ότι ο νέος λόγος πρέπει να αντι-παλέψει τα δύο κυρίαρχα στερεότυπα για τη γειτονιά που οι ίδιοι αυτοί άνθρωποι δημιούργησαν τα τελευταία είκοσι χρόνια όλο και περισσότερο: το «Κυψέλη; Και δεν φοβάσαι να μένεις εκεί;» καθώς και το «Ασασα... η Κυψέλη δεν είναι όπως παλιά!», τα οποία δεν δηλώνουν τίποτα άλλο παρά το άγχος των ρατσιστών αστών της Αθήνας για τη δημόσια παρουσία μεταναστών και της προλét νεολαίας στο δημόσιο χώρο του κέντρου και δεν αποτελούν τίποτα άλλο παρά βούτυρο στο ψωμί των μπάτσων που κοιτάνε να περιορίζουν αυτή τη δημόσια παρουσία με κάθε είδους τακτικές.

Εδώ έρχεται και μια σημαντική διαφορά του νέου αστικού λόγου για την Κυψέλη: καθώς οι μετανάστες δεν πρόκειται να φύγουν μαζί από τη γειτονιά και εν πολλοίς είναι σε αυτούς που οφείλεται ότι η περιοχή έμεινε ανθρώπινη μέσα στις δεκαετίες, τα περί ανάπτυξης της Κυψέλης και της ανάδειξής της ως cool περιοχής για να πεις ποτό και καφέ συμπεριλαμβάνουν πια, αρμονικά υποτίθεται, το μεταναστευτικό πληθυσμό. Δηλαδή, τι; Τώρα αγαπάνε τους μετανάστες; Όχι βέβαια, αλλά –δίπλα στους παραδοσιακούς ρατσιστές κατοίκους που δεν γουστάρουν μετανάστες γείτονες– υπάρχουν πλέον και οι χιπιτερο-ρατσιστές που μπορούν να κάνουν ανεκτούς κάποιους μετανάστες σαν... φόντο· οι πιο εξωτικοποιημένοι ίσως από την Αφρική, για να θυμίζουν κάτι «εξω-ελληνικό», ή οι πιο γηραιοί από τα Βαλκάνια, ώστε να μη θεωρούνται «επικίνδυνοι-ανταγωνιστικοί», κάπου στο φόντο. Ο μαύρος γείτονας εξάλλου δεν θα δημιουργούσε κάποιο μεγάλο πρόβλημα αν διατηρούσε την απόσταση του γείτονα! Εξάλλου, η ελληνική γλώσσα έχει φροντίσει όλα τα χρόνια για το πώς να μιλάει και για αυτούς: τα παιδιά τους είναι τα «μαυράκια», αυτοί είναι οι «μαυρούληδες», «καλά ανθρωπάκια» κατά κοινή ομολογία και οι

[1] “Πάμε γειτονιές, όχι εκλογές! (τι μπορεί να μάθει κανείς από την Κυψέλη για την αριστερά, το κράτος του και τις γειτονιές;)”, *antifa negative*, 0151 #17, Ιούνιος 2019.

Κυψέλη no go area for nazis

γυναίκες τους «τι ωραία μαλλιά!» Έτσι, η Κυψέλη δεν θα αποδεικνυόταν μονάχα ως φιλόξενος τόπος για τουρίστες, μέσω του air b'n'b, αλλά και για τους ντόπιους... τουρίστες. Φυσικά, οι ΔΙΑΣ θα συνεχίσουν να έχουν την εποπτεία αυτής της γειτνίασης και να διασφαλίζουν τα –για τους έλληνες (αρθρογράφους της Lifo)– «αόρατα» θεσμικά σύνορα στην πόλη (βλέπε εξακριβώσεις, ελέγχους, προσαγωγές και άλλα τέτοια ευγενή μέτρα για τους νεολαίους και τους μετανάστες).

Παρά τη συγκινητική προσπάθεια όλων των μεσιτών, των επιχειρηματιών, των δημοσιογράφων και του κράτους να αποδεχθούν την ανθρωπινότητά μας, μεταναστών και λοιπών μέχρι πρότινος αλλien πλασμάτων, εμάς δεν μας αρέσει η φιλανθρωπία (όπως και η φιλοζωία, η φιλοτεχνία και άλλα τέτοια κόνσептs που έχει βρει η αστική τάξη για να δικαιολογήσει τα αίσχη της απέναντι σε άλλους). Έτσι, πόσος μας ενδιέφερε ούτως ή άλλως η λεγόμενη παρακμή της Κυψέλης ή αδιάφορους μας άφηνε και κάποιος υποτιθέμενος φόβος να τριγυρνάμε στη γειτονιά μας. Καχύποπτους μας βρίσκει κάθε απόπειρα να πατήσουν πόδι στα μέρη μας οι χίστερες και εκθρικούς μας έβρισκε ανέκαθεν κάθε μπάτσικη περιπολία και κάθε μαγαζί που θέτει νέους όρους στο δημόσιο χώρο μας.

Στην ουσία η διαφορά μας με όλα τα παραπάνω είναι θεμελιώδης με δύο τρόπους. Όπως για εμάς η ιστορία γενικά δεν είναι η ιστορία των διάσημων προσωπικοτήτων, του Βενιζέλου, του Παπανδρέου και του Μητσοτάκη, έτσι και η ιστορία των γειτονιών δεν είναι η ιστορία των διασήμων, των πλουσίων, των σπιτιών τους και των μαγαζιών τους. Αντιθέτως, είναι η ιστορία αυτών που τα χτίσανε όλα αυτά, τούβλο-τούβλο, η ιστορία αυτών που δουλεύανε στις επιχειρήσεις και τα σπίτια των πρώτων, αυτών που αναγκάζονταν να ψωνίσουν ή να φειρίσουν για να ζήσουν, αυτών που συχνάζανε και κοινωνικοποιούνταν στους δρόμους, τις πλατείες, τα παγκάκια και τα πέριξ. Αν για τους ατενίστας οι «αξιόλογοι άνθρωποι της Κυψέλης» έωσαν τη Δημοτική Αγορά από το γκρέμισμά της, για εμάς άξιοι λόγου είναι αυτοί με τους οποίους ο κόσμος συνεχίζει να γυρνάει καθημερινά. Το ότι οι ατενίστας και η Lifo δεν μπορούν να δούνε πέρα από τη μύτη τους δεν είναι ζήτημα κακής εκτίμησης, αλλά ζήτημα κοσμοθεωρίας! Όπου αυτοί βλέπουν τα κτήματα του Λαναρά και του Καλλιφρονά, εμείς σκεφτόμαστε τους δεκάδες που δουλεύανε σε αυτά. Είναι ένας τρόπος να σκέφτεσαι με αντιθέσεις. Όχι γιατί είσαι σκατόψυχος αλλά γιατί πολύ απλά στην ιστορία των Λαναράδων και των Καλλιφρονάδων, εμείς δεν βλέπουμε μέσα τους εαυτούς μας, ούτε και τον κόπο μας, την ιστορία τη δική μας και των δικών μας ανθρώπων. Ακόμα και στο μεσοπόλεμο –την περίοδο μεταξύ των δύο παγκόσμιων πολέμων– όταν η Κυψέλη ήταν το μεγάλο προπύργιο της αστικής τάξης, επρόκειτο για μια γειτονιά αντιθέσεων –όπως κάθε γειτονιά– σε κάθε επίπεδο και τέτοια παραμένει και σήμερα. Τα κτίρια μπορεί από έξω να κρύβουν τις κοινωνικές σχέσεις (ταξικές και εθνικές), μέσα στα κτίρια τα δωμάτια υπηρεσίας προδίδουν τις κοινωνικές σχέσεις του τότε και οι ταγκιές απ' έξω σήμερα, που θεωρούνται «βεβηλώσεις των νεοκλασικών», εκφράζουν την ένταση και στο σήμερα.

Δωμάτια υπηρεσίας υπάρχουν βέβαια σε πολυκατοικίες πολλών περιοχών της Αθήνας, αλλά ας πούμε δύο βασικά για αυτά που έχουμε δει εμείς στα σπίτια μας στην Κυψέλη. Καταρχάς και που τα λέμε «δωμάτια» είναι ένας ευφημισμός γιατί επρόκειτο για χώρους που ήταν συχνά 1,5 μέτρο πλάτος επί 2,5 με 3 μέτρα μήκος, δηλαδή επρόκειτο για κλειστοφοβικά κελιά, πολλές φορές χωρίς παράθυρο ή με παράθυρο που κοιτάει στο φωταγωγό και πρακτικά χωρούσε εκεί μόνο το κρεβάτι της (εσώκλειστης) συνήθως ανήλικης υπηρέτριας. Εκεί μέσα πενούσαν οι νεαρές γυναίκες το χρονικό διάστημα που δεν ήταν απαραίτητες στα αφεντικά τους και γενικά μεγάλο μέρος της ζωής τους. Τα δωμάτια είναι φυσικά εφοδιασμένα

με εξωτερικό κουδούνι το οποίο χτυπούσε ο κύριος αφεντικός και η κυρία αφεντίκινα και ενίοτε όλο το σπίτι ήταν εξοπλισμένο με εσωτερικά κουδούνια, πλησίον των κρεβατιών, τα οποία τα αφεντικά χτυπούσαν για να καλούν τις υπηρέτριες. Σε μερικές πολυκατοικίες έχουμε δει εξάλλου και ξεχωριστό ασανσέρ για υπηρέτριες –ε γιατί τώρα αφεντικά και δούλοι δεν είναι ίσα κι όμοιοι να ανεβαίνουν με το ίδιο ασανσέρ. Δεδομένων των παραπάνω, φανταζόμαστε ότι αυτές οι υπηρέτριες, μεταξύ δωμάτων-κελιών, κακών μισθών, σκατοσυμπεριφοράς αφεντικών ή και σεξουαλικών παρενοχλήσεων, δεν θα νοσταλγούσαν την παλιά... καλή εποχή του αστικού μεγαλείου της Κυψέλης!

Η Κυψέλη παραμένει δικασμένη όπως και τότε, πλην του ότι η διάκριση των χώρων διαμονής τους δεν εκφράζεται μέσα από διαφορετικά δωμάτια ή ασανσέρ υπηρεσίας αλλά από διαφορετικούς ορόφους (π.χ. οι αφρικανοί μετανάστες συνεχίζουν να καταλαμβάνουν τα υπόγεια και τα ισόγεια) ή διαφορετικά οικοδομικά τετράγωνα και κάθετους άξονες (η δημιουργία των γειτονιών της Άνω Κυψέλης και της Νέας Κυψέλης κ.ο.κ.). Ο δικασμός αυτός διατηρεί τις στιγμές του ακόμα και στις προσόψεις των πολυκατοικιών (π.χ. η διακόσμηση των μπαλκονιών των Αλβανών κατοίκων ή η περιβόητη ανάρτηση ελληνικών σημαιών σε μπαλκόνια και παράθυρα από πατριώτες μικροαστούς που νιώθουν εγκλωβισμένοι μέσα στις γειτονιές των μεταναστών).

Η παλιά αυτή ένταση, η πόλωση και η κοινωνική σύγκρουση που βλέπουμε εμείς στις γειτονιές μας, στην ιστορία τους και στο σήμερα, μας φέρνει στο δεύτερο σημείο διαφοροποίησής μας τόσο από την κυρίαρχη ιστορία όσο και τις αριστερές της εκδοχές (βλέπε «αντι-τουρισμός» και «αντι-airbnb»): αντιλαμβάνομαστε όλα τα παραπάνω σαν μια μάχη για το δημόσιο χώρο. Αυτή τη μάχη τη μάθαμε εμπειρικά, όταν βλέπαμε τους δημοτόμπατσους να διωνίζουν τους ταιγγάνους από τις λαϊκές και στις εξακριβώσεις των μπάτσων στη Δροσοπούλου, τις κόντρες των ρασιιστών κατοίκων με τη λεγόμενη «δεύτερη γενιά» στους πεζοδρόμους. Ξέρουμε ότι αυτή η μάχη έχει μια ιστορικότητα, με επεισόδια σαν αυτό που περιγράψαμε στο προηγούμενο μας κείμενο [1] γύρω από τη δολοφονία του Ευαγγελόπουλου. Διαβάζουμε για αυτή τη μάχη όταν μας λένε ότι η γειτονιά μας είναι από τις πιο cool επειδή έχει μια ζώνη διασκέδασης που επεκτείνεται πέρα από τη Φωκίωνος και άγαλμα ενός φασίστα δήμαρχου, του Κοτζιά. Έχουμε αποδελτιώσει κομμάτια εφημερίδων για αυτή τη μάχη, όπως αυτό στο οποίο ένας συλληφθέντας νεοναζί για τον εμπρησμό του μπαρ ενός 34χρονου Καμερουνέζου στην πλατεία Αμερικής, έλεγε ότι οι φασίστες από τον Σεπτέμβριο του 2012, όταν είχαν επιτεθεί στα γραφεία της τανζανικής κοινότητας, έστησαν «επιτροπή κατοίκων» τριάντα ατόμων που χωρίστηκαν σε ομάδες των πέντε και περιπολούσαν κάθε βράδυ την περιοχή (Αγίου Παντελεήμονα και Κυψέλης) με σκοπό το κλείσιμο καταστημάτων που ανήκαν σε μετανάστες. Γνωρίζουμε αυτή τη μάχη γιατί είμαστε κομμάτι της, όταν κάνουμε spray και κολλάμε αυτοκόλλητα, όταν ερχόμαστε σε αντιπαράθεση και παρακολουθούμε τους φασίστες της γειτονιάς μας. Όλες οι παραπάνω μέθοδοι με τις οποίες ερχόμαστε σε επαφή με τη γειτονιά –δεν είναι να το παινευτούμε, αλλά είναι να το χρησιμοποιήσουμε στο μέλλον– μας καθιστά πολύ περισσότερους αρμόδιους να μιλάμε για αυτήν από τους Lifo, τους μπάτσους και τους «αξιόλογους κατοίκους».